

ה. הברכה היחידה מברכות בלעם שלא חזרה לקללה היא ברכת מה טבו אהליך יעקב משכנתך ישראל – שלא פסקו בתי כנסיות ומדרשות מישראל לעולם.

דף קו

רטז. א. בני כמה היו בלעם, דואג ואחיתופל בעת מיתתם?
ב. דואג האדומי, האם היה גדול בתורה?

א. לדברי רבי חנינא, בלעם מת בהיותו בן ל"ג שנים.
רש"י כתב שזה דלא כדעת רבי סימאי שאמר בלעם היה שותף בעצת השעבוד של פרעה, ולשיטתו היה זקן מופלג (וכ"ה במחזור ויטרי סוף אבות). ויש אומרים שבלעם יועץ פרעה הוא זקנו של בלעם הזה, ודיברו כאן על מהות הנפש ולא על גוף ממש (ספר הישר; רס"י לילה מד).
דואג מת בן ל"ד שנה. אחיתופל בן ל"ג.

ב. דואג היה 'אביר הרועים' (= ראש הסנהדרין, אב בית דין. ע' מדרש תהלים ג,ד) ו'גבור' בתורה. ואמרו שהיה מסופרי אותיות שבתורה ומשוקלי ה'קל וחומר' שבתורה, והיה סופר שלש מאות הלכות ב'מגדל הפורה באויר'. ועם כל זאת לא נסתייע להסיק שמעתא אליבא דהלכתא.
עוד אמרו שתורתו לא היתה אלא מן השפה ולחוץ, ולא בלבו. וקודם שמת שכח תלמודו.

דף קז

ריז. א. מתי ידעו כל ישראל שנמחל לדוד אותו עוון? ומדוע נמחל לו?
ב. מה היה חטאו של גיחזי שמחמתו נטרד מעולמו?
ג. מתי באו זקנה וחולי לעולם?

א. בחיי דוד לא נודע לכל על מחילת העון, רק בחיי שלמה בנו, שבשעה שבקש שלמה להכניס ארון לבית קדשי הקדשים, לא נפתחו לו עד שאמר זכרה לחיי דוד עבדך ומיד נענה. באותה שעה נהפכו פני שונאי דוד כשולי קדירה וידעו כל ישראל שנמחל לו הקב"ה על אותו העוון.
ולפי שקיבל עליו דוד יסורים ונצטרע ששה חדשים ונסתלקה הימנו שכינה ופרשו ממנו סנהדרין, לכך נמחל לו עם תשובתו ותפילתו.

ב. גיחזי חטא והחטיא את הרבים ולא אבה לעשות תשובה; יש אומרים שתלה אבן שואבת לחטאת ירבעם והעמידה בין שמים לארץ, וי"א שחקק בפיה שם והיתה מכרות ואומרת 'אנכי' ולא יהיה'. ויש אומרים שדחה תלמידים מעל אלישע רבו.
ועוד אמר רבי יוחנן (ק.): מפני מה נענש גיחזי, מפני שקרא לרבו בשמו.

ג. זיקנה ירדה לעולם אצל אברהם, שביקש רחמים על הדבר כדי שיבחינו בינו ובין יצחק.
חולי שלפני המות – אצל יעקב שהתפלל על כך (כדי שיהא פנאי לבניו להאסף ולהיות עמו בשעת מיתו. רש"י).
חולי שעומדים ממנו – בא לעולם על ידי אלישע שביקש רחמים.